

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут архітектури, будівництва та землеустрою
Кафедра автомобільних доріг, геодезії та землеустрою

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи магістра

на тему:

Обґрунтування напрямів раціонального використання та охорони земель у післявоєнний період

Розробив: Шаргородський Микита Андрійович
студент гр. 601-БЗ,
спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»

Рецензент: _____

Полтава

ЗМІСТ

Вступ.....	
Розділ 1. Теоретичні основи раціонального використання та охорони земель у післявоєнний період	
1.1. Правове забезпечення використання та охорони земель	
1.2. Теоретичні підходи до раціонального використання та охорони земель	
1.3. Аналіз досвіду політики відновлення земель країнами, що постраждали внаслідок військової діяльності	
Виновки до розділу 1	
Розділ 2. Аналіз використання земель на території Сергіївської територіальної громади Полтавської області.....	
2.1. Аналіз характеристик території.....	
2.2. Аналіз використання та охорони земель	
2.3. Кадастрова оцінка земель	
Виновки до розділу 2	
Розділ 3. Напрями раціонального використання та охорони земель у післявоєнний період на території Сергіївської територіальної громади Полтавської області	
3.1 Підходи до організації інвентаризації земель	
3.2. Організація просторово-територіальної структури землеволодінь та землекористувань	
3.3. Формування баз даних просторово-територіальної інформації	
Виновки до розділу 3	
Висновки	
Список використаної літератури.....	
Додатки.....	

						KPM			
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>					
<i>Розроб.</i>	<i>Шаргородський МА</i>				Обґрунтування напрямів раціонального використання та охорони земель у післявоєнний період		<i>Аркуш</i>	<i>Аркушів</i>	
<i>Керівник</i>				3					
<i>Реценз</i>									
<i>Н. Контр.</i>									
<i>Затверд.</i>									

ВСТУП

Під економічним стимулюванням раціонального використання та охорони земель потрібно розуміти такі дії особи, які не шкодять раціональному використанню родючого шару ґрунту та поновлюють якість земель. У свою чергу дії особи, які призводять до покращення родючості земель повинні економічно стимулюватися державою

Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель, спрямоване на підвищення зацікавленості власників землі і землекористувачів, у тому числі орендарів, у збереженні та відтворенні родючості ґрунтів, на захист земель від негативних наслідків виробничої діяльності.

Військові дії на території країни негативно вплинули на стан земель. Проблемам раціонального використання та охорони земель країни, її регіонів і населених пунктів збільшилися.

Розвиток земельного ладу будь-якої країни пов'язаний із встановленням і практичною реалізацією порядку, принципів і правил, що забезпечують правовий, економічний, екологічний і соціальний режим організації використання земельних ресурсів як просторового базису всіх галузей економіки країни, засобу виробництва у сільському і лісовому господарстві, скарбниці природних багатств, територіальної основи життєзабезпечення держави і підтримання здоров'я населення

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

1.1. Правове забезпечення використання та охорони земель

Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Основні положення про охорону земель в Україні регламентуються Земельним кодексом України[1], Законом України "Про охорону земель" [2], Законом України "Про державний контроль за використанням та охороною земель"[3], Законом України «Про охорону навколишнього середовища» [4], Постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативно–правовими актами. Враховуючи неоцінене, незамінне значення земельних ресурсів у житті та розвитку людського суспільства, підтриманні екологічної рівноваги як в окремих регіонах, так і в цілому на планеті, територіальну обмеженість продуктивних земель їхня охорона повинна базуватися на концепції природоохоронного, ресурсозберігаючого, екологічно безпечного та економічно ефективного використання природно–ресурсного потенціалу земельного фонду [5].

Стан земельних ресурсів України близький до критичного. За період проведення земельної реформи значна кількість проблем у сфері земельних відносин не лише не розв'язана, а й загострилася. Серед земель України найбільшу територію займають землі сільськогосподарського призначення (71 %), 78 % з яких є ріллею. На всій території поширені процеси деградації земель, серед яких найбільш масштабними є ерозія (близько 57,5 % території), забруднення (близько 20 % території), підтоплення (близько 12 % території). Зменшується вміст поживних речовин у ґрунтах, а щорічні втрати гумусу становлять 0,65 тони на 1 гектар.

Термін "охорона" в тлумачному словнику визначається як "оберігати від небезпеки кого – , що–небудь, забезпечувати від загрози нападу, замаху;

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

забезпечувати, гарантувати недоторканність кого, чого–небудь; оберігати від руйнування, знищення, завдання шкоди".

У ЗК України питанню охорони земель присвячений окремий розділ, що розкриває поняття, завдання та порядок охорони земель. Так, відповідно до ст. 162 ЗК України "Охорона земель – це система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико–культурного призначення". Аналогічне визначення (з незначними редакційними відмінностями) міститься у ст. 1 Закону України "Про охорону земель". Аналіз дефініції "охорона земель" дає підстави стверджувати, що зазначена норма не містить детальної регламентації охорони всіх категорій земель. Як зазначає М. О. Фролов, це тлумачення зорієнтоване перш за все на охорону земель сільськогосподарського призначення, а правові засади охорони інших категорій (несільськогосподарських земель) визначає досить побіжно й поверхово.

При цьому слід мати на увазі, що різна роль землі в окремих галузях народного господарства обумовлює особливості їх правового режиму а він, у свою чергу, обумовлює специфіку охорони цих земель чи їх використання. Окрім того, потрібно враховувати, що використання земель для різних цілей, по–перше, зумовлює вплив на них різних факторів, а по–друге, є причиною пред'явлення до них певних вимог. Як наслідок, із наведеного випливає, що ЗК України у питанні охорони земель окремих категорій обмежується загальними положеннями [6].

Загальнодержавною програмою використання та охорони земель України було визначено перспективи використання та охорони земель усіх категорій.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Використання та охорона земель сільськогосподарського призначення
Основними напрямками використання земель сільськогосподарського призначення в Україні є їх залучення:

- для виробництва сільськогосподарської продукції;
- для здійснення сільськогосподарської науково–дослідної та навчальної діяльності.

Землі сільськогосподарського призначення передбачено використовувати:

- фізичними особами – громадянами, юридичними особами – сільськогосподарськими підприємствами, установами та організаціями.

За цільовим призначенням сільськогосподарські землі будуть використовуватися фізичними особами:

- для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби.

юридичними особами:

- для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;
- для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду, ведення сільськогосподарського виробництва.

Передбачається трансформація на засадах еколого–безпечного використання 390,9 тис. га природних кормових угідь, збільшення багаторічних насаджень, а також збалансування площ перелогів відносно ріллі.

Використання направлене на збільшення виробництва сільськогосподарської продукції за умови охорони та раціонального використання земель, а також досягнення екологічно оптимізованої структури земельного фонду України.

Землі сільськогосподарського призначення передбачено використовувати з обмеженнями щодо вирощування певних сільськогосподарських культур, розорювання сіножатей і пасовищ, використання деградованих

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

малопродуктивних, а також техногенно–забруднених земельних ділянок:

- на богарних землях – 36,0 млн. га;
- на зрошуваних землях – 2,5 млн. га;
- на осушених землях – 3,3 млн. га.

Намічено розширення осушення і зрошення сільськогосподарських угідь.

Основний блок сталого розвитку сільського господарства – Подільський, Придніпровський, Східний, Центральний та Південний райони. В результаті здійснення зазначених заходів вже у 2020 році валовий збір зерна може бути доведено до 54,0 млн. тон, цукрових буряків – 25,5 млн. тон, олійних культур – 2,1 млн. тон, картоплі – 15,4 млн. тн, овочів – 5,5 млн. тон, плодів і ягід – 1,3 млн. тон. Буде реалізовано 2,0 млн. тонн худоби та птиці у живій вазі, одержано і перероблено 28,9 млн. тон молока, 14,9 млрд. шт. яєць, 10 тис. тон вовни. Ці обсяги забезпечать продовольчу безпеку держави, потреби населення у продовольстві та переробної промисловості у сировині і збільшать обсяги реалізації сільськогосподарської продукції на експорт.

Охорона земель сільськогосподарського призначення забезпечується на основі реалізації комплексу заходів щодо збереження продуктивності сільськогосподарських угідь, підвищення їх екологічної стійкості та родючості ґрунтів, впровадження екологічно обґрунтованих систем ведення сільського господарства (КМОТ) та адаптованих до місцевих умов технологій, а також обмеження їх, вилучення (викупу), у тім числі особливо цінних ґрунтів.

Передбачаються такі види охорони земель сільськогосподарського призначення:

- рекультивація порушених земель;
- захист земель від ерозії;
- захист земель від підтоплення;
- захист земель від заболочення;

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

- захист земель від вторинного засолення;
- захист земель від зсувів;
- захист земель від переущільнення;
- захист земель від забруднення промисловими радіоактивними та хімічними речовинами;
- поліпшення сільськогосподарських земель, підвищення родючості ґрунтів;
- створення полезахисних лісосмуг, інших ґрунтозахисних лісонасаджень;
- ґрунтові обстеження сільськогосподарських угідь;
- геоботанічні обстеження природних кормових угідь;
- інші обстеження;
- розробка різних видів районування сільськогосподарських земель.

Основним завданням охорони земель є забезпечення збереження та відтворення земельних ресурсів, екологічної цінності природних і набутих якостей земель.

Охорона земель передбачає наступні заходи:

- обґрунтування і забезпечення досягнення раціонального землекористування;
- захист сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників від необґрунтованого вилучення для інших потреб;
- захист земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, переосушення, ущільнення, забруднення відходами виробництва, хімічними та радіоактивними речовинами та від інших несприятливих природних і техногенних процесів;
- збереження природних водно–болотних угідь;
- попередження погіршення естетичного стану та екологічної ролі антропогенних ландшафтів;
- консервацію деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь.

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Земельним кодексом України встановлені нормативи у галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів:

- оптимального співвідношення земельних угідь;
- якісного стану ґрунтів;
- гранично допустимого забруднення ґрунтів;
- показники деградації земель та ґрунтів.

У Земельному кодексі законодавчо закріплена охорона ґрунтів і зазначається, що ґрунти земельних ділянок є об'єктом особливої охорони. Але чомусь їхня охорона зводиться тільки до заборони власникам земельних ділянок і землекористувачам здійснювати зняття та перенесення ґрунтового покриву без спеціального дозволу органів, що здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель. Хоча ґрунти земельних ділянок зазнають набагато ширшого спектру пошкоджень, що призводить до зниження їхньої продуктивності та деградації.

Невтішній стан використання земельного фонду держави, відсутність централізованої служби і відповідальних за стан земельних ресурсів осіб змусив Верховну Раду України у 2003 р. прийняти Закони України «Про охорону земель», «Про державний контроль за виконанням та охороною земель».

У Законів України «Про охорону земель» вперше законодавчо регламентовано повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування в галузі охорони земель, вказано принципи державної політики у цій сфері, основними з яких є:

- забезпечення охорони земель як основного національного багатства українського народу;
- пріоритетність вимог екологічної безпеки у використанні земель як просторового базису, природного ресурсу та основного засобу виробництва;
- відшкодування збитків, заподіяних порушенням законодавства України про охорону земель;

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

–нормування і планомірне обмеження впливу господарської діяльності на земельні ресурси;

–поєднання заходів економічного стимулювання та юридичної відповідальності в галузі охорони земель;

–публічність у вирішенні питань охорони земель, використання коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів виділених на охорону земель.

У цьому Законі приведений перелік органів державної влади відповідальних за охорону земель. Державний контроль за використанням та охороною земель здійснює центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів, додержання вимог законодавства про охорону земель контролює центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, моніторинг родючості ґрунтів та агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення здійснює центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики.

Досить чітко регламентована система заходів у галузі охорони земель, яка включає:

–державну комплексну систему спостережень (топографо–геодезичні, картографічні, ґрунтові, агрохімічні, радіологічні та інші обстеження і розвідування стану ґрунтів і земель, їхній моніторинг);

–розробку загальнодержавних і регіональних програм, документації із землеустрою у галузі використання та охорони земель, що визначають склад та обсяги першочергових і перспективних заходів з охорони земель, а також обсягу і джерела ресурсного забезпечення виконання робіт з їхньої реалізації;

–здійснення природно–сільськогосподарського, еколого–економічного, протиерозійного та інших видів районування земель, які включають:

–поділ земель за цільовим призначенням з урахуванням природних умов, агробіологічних вимог сільськогосподарських культур, розвитку господарської діяльності та пріоритету вимог екологічної безпеки;

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

–перелік вимог щодо раціонального використання земель відповідно до району;

–визначення територій, що потребують особливого захисту від антропогенного впливу;

–встановлення в межах окремих зон необхідних видів екологічних обмежень у використанні земель з урахуванням їх геоморфологічних, природно–кліматичних, ґрунтових, протиерозійних та інших особливостей відповідно до екологічного району;

–економічне стимулювання впровадження заходів щодо охорони та використання земель, підвищення родючості ґрунтів шляхом:

–надання податкових і кредитних пільг фізичним та юридичним особам, які за власні кошти здійснюють захист земель від ерозії та інші заходи, що передбачені загальнодержавними і регіональними програмами;

–звільнення землевласників і землекористувачів від плати за землю, за земельні ділянки, на яких виконуються роботи з меліорації, рекультивації, консервації земель та інші види робіт щодо охорони земель;

–компенсування сільськогосподарських товаровиробникам недержавної частки доходу внаслідок консервації деградованих, малопродуктивних, техногено–забруднених земель;

–застосування прискореної амортизації основних фондів землеохоронного і природоохоронного призначення [7].

Підставою для економічного стимулювання заходів щодо охорони землі та підвищення родючості ґрунтів є заява землевласника чи землекористувача до якої додається висновок органів виконавчої влади з питань аграрної політики про покращення екологічного стану земель і підвищення родючості ґрунтів згідно з даними агрохімічного паспорта земельної ділянки.

Значна увага у цьому законі приділяється особливостям охорони ґрунтової родючості. З цією метою на землях сільськогосподарського призначення може бути обмежена діяльність щодо вирощування певних сільськогосподарських культур, застосування окремих технологій їхнього

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

вирощування або проведення окремих агротехнічних операцій; заборона розорювання сіножатей і пасовищ; використання деградованих, малопродуктивних, техногенно забруднених ділянок.

З метою здійснення контролю за динамікою родючості ґрунтів систематично проводиться їхнє агрохімічне обстеження, видаються агрохімічні паспорти, де фіксуються початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів і рівні їхнього забруднення. Відомості агрохімічного паспорта земельної ділянки використовуються при:

- передачі її у власність або користування;
- проведенні грошової оцінки;
- визначенні розмірів плати;
- здійсненні контролю за станом родючості ґрунтів.

Законом України «Про охорону земель» чітко регламентує основні напрямки охорони земель при здійсненні різноманітних видів господарської діяльності (здійсненні меліорації, ведені лісового та водного господарства, споруджені та експлуатації лінійних інженерних споруд, ведені містобудівної діяльності тощо). Також законом передбачено основні засади фінансування заходів охорони земель і ґрунтів за рахунок Державного та місцевого бюджетів, коштів землевласників і землекористувачів.

Моніторинг ґрунтів у системі центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики проводить Державна служба охорони родючості ґрунтів та її територіальні органи.

Державний контроль за використанням та охороною земель, дотриманням вимог законодавства України про охорону земель і моніторинг ґрунтів здійснюється шляхом:

- проведення перевірок;
- розгляду звернень юридичних і фізичних осіб;

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

–участі у роботі комісії при прийнятті в експлуатацію меліоративних систем і рекультивованих земель, захисних лісонасаджень, протиерозійних, гідротехнічних споруд та інших об'єктів, які споруджуються з метою підвищення родючості ґрунтів та забезпечення охорони земель;

–розгляду документації із землеустрою, пов'язаної з використанням та охороною земель;

–здійснення моніторингу ґрунтів та агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

На основі прийняття цього закону були введені посади державного інспектора у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель. Закон регламентує відповідальність державного інспектора, його права, особливості соціального та правового захисту [8].

1.2. Теоретичні підходи до раціонального використання та охорони земель

Ефективне використання земель неможливо здійснювати без прогнозування і територіального планування. Під прогнозуванням розуміється процес розробки можливих тенденцій, які спрямовані на детальне вивчення і моделювання різних можливих альтернатив (зокрема альтернатив використання земельних ділянок), тобто це складний процес, в ході якого потрібно вирішити велику кількість різних питань.

Мета прогнозування – створення передумов для прийняття рішення, а мета планування – практичне здійснення рішення. В даний час існує близько 150 різних методів прогнозування, з яких на практиці щодо часто використовується всього близько двадцяти.

В сучасних умовах територіальне планування і прогнозування використання земель є однією з головних функцій державного управління в галузі земельних відносин в розвинутих країнах світу.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Планування і прогнозування являються двома стадіями єдиного процесу - наукового передбачення, що має особливо важливе значення при використанні природних ресурсів, в тому числі і земельних. Вони взаємно доповнюють друг друга, створюють реальну основу для реалізації прогнозних заходів і планових завдань, підвищують науковий рівень їх розробки.

Відомо, що планування розвитку народного господарства і його окремих галузей, в т.ч. і заходів по використанню і охороні земельних ресурсів, здійснюється постадійно. Виділяються такі основні стадії: аналіз досягнутого рівня розвитку об'єкта планування в попередній період (базовий чи вихідний); передбачення подальшого розвитку в майбутньому, як правило, на віддалений період, в т.ч. і в конкретних умовах планового періоду; визначення і вибір головних цілей, що намічено досягнути за плановий період; виробка системи цілеспрямованих і взаємопов'язаних завдань; аналіз і організація ходу виконання планових показників.

В цьому переліку основних етапів планування, другим етапом являється довгострокове прогнозування, в процесі виконання якого встановлюються альтернативні напрямки розвитку в майбутньому, визначаються їх співставні характеристики. На їх основі потім визначаються головні цілі розвитку на плановий період і всі показники планових завдань.

Таким чином, прогнозування органічно входить в систему планування, являючись важливою формою передпланових розробок.

З переходом на довгострокове планування (на 10-15 років вперед) значення прогнозування в удосконаленні розробки народногосподарських планів значно зростає і стає обов'язковим для науково-обґрунтованого визначення майбутнього стану об'єкту, що планується.

Необхідність в довгостроковому плануванні пояснюється рядом причин. Насамперед вона пов'язана з реформуванням економіки і переходом на ринкові відносини, які суттєво міняють структуру народного господарства України. Поскільки такі зміни будуть проходити не відразу, а в процесі порівняно тривалого періоду розвитку, то виникає проблема передбачення

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

основних напрямків поступового руху і його результатів з тим, щоб на самому початку здійснення економічних перетворень було ясно, до чого вони ведуть, які альтернативні рішення є найбільш ефективні, шляхи і засоби їх реалізації. Без розвитку довгострокового планування такого передбачення добитися неможливо. Вищесказане цілком відноситься і до управління використання і охорони земельних ресурсів. Здійснення земельної реформи є основою реформування агропромислового комплексу країни. Важливо науково визначити не тільки основні етапи проведення в життя всіх необхідних міроприємств, але і їх далекі наслідки, як в частині успішного вирішення продовольчої і сировинної проблеми, так і у відношенні поліпшення екологічної обстановки, охорони і підвищення родючості земель тощо.

Другою причиною є складність поставлених завдань, які входять, як правило, до складу великих комплексних народногосподарських програм. Реалізація їх за короткий період практично неможлива, внаслідок чого розрахунковий період займає 10-15 років. Наприклад, соціальна програма розвитку села, національна програма охорони земель і ін.

Третя причина полягає в тому, що в сучасних умовах використання мінеральних і інших природних ресурсів відбувається прискореними темпами. Тому забезпечення умов ефективного розвитку суспільного виробництва вимагає продуманої довгострокової стратегії, охоплює розвідку і освоєння природних ресурсів. Практично це пов'язано з розробкою планових і прогнозних балансів, визначенням нових джерел і технологій їх використання, рішенням екологічних, транспортних і інших проблем. Розумне рішення всіх цих питань можливе на основі комплексного планування і прогнозування, що забезпечують повну ув'язку всіх потреб народного господарства з існуючими реальними можливостями, своєчасне виявлення виникаючих диспропорцій і прийняття ефективних заходів для їх усунення.

В-четвертих, ефективність управління економікою визначається стабільністю напрямку розвитку, вибором на можливо більш віддалений строк

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

найбільш ефективного з них, що складає «генеральну лінію поведінки» і дозволяє успішно досягати поставленої мети «найкоротшим шляхом».

Все це показує важливість переходу на довгострокове прогнозування в сучасних умовах, коли в умовах ринкових відносин роль централізованого планування значно звужується і набуває адекватним ринковим умовам форми, довгострокове прогнозування стає для суспільства вкрай необхідним. Ця закономірність проявляється у всій системі управління розвитком народного господарства, включаючи і управління використання і охорони земельних ресурсів.

Прогнозування входить органічною складовою частиною в систему планування, являючись важливою формою передпланових розробок, які здійснюються до прийняття конкретних планових завдань і направлені на поліпшення планування. Їх загальними рисами є передбачення майбутнього і використання в цьому процесі ряду рішень.

Наряду з загальними рисами, прогнозування і планування мають свої особливості, що виражаються у наступному:

- прогнозування, як правило, ведеться на більш віддалений період, чим планування;
- планові показники після їх відповідного затвердження носять директивний характер і являються обов'язковими для виконання, прогнозні рішення такими рисами не наділяються;
- планові показники більш однозначні і конкретні;
- планові рішення носять адресний характер, тобто вказуються конкретні виконавці;
- складання планів носить суспільний характер, тоді як розробка прогнозів є результатом роботи невеликого числа спеціалістів;
- плани, після затвердження, не підлягають корегуванню, а прогнози - корегуються (уточнюються) через певний період, враховуючи зміну умов.

Всі ці особливості прогнозів і планів дають можливість сказати, що вони мають самостійне науково-практичне значення і характеризуються своїми

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

цілями, задачами і методами досліджень. Ототожнювати їх немає ніякого наукового смислу.

Прогнозування і планування використання земельних ресурсів - два етапи одного складного процесу - управління використання цього природного ресурсу, зі своїми специфічними особливостями його функціонування.

Роботи по складанню Генеральної схеми використання земельних ресурсів пов'язані з переходом на довгострокове планування на перспективу. Це вимагає прогнозних рішень по всіх галузях народного господарства, які в частині використання земельних ресурсів дістали назву Генеральної схеми. Основними виконавцями є органи землеустрою.

Безперечно, що роботи по складанню Генеральної схеми використання земельних ресурсів України повинні базуватися на нових законодавчих актах, відображати сучасний напрямок аграрної політики і економіки в суспільстві.

Основне цільове призначення Генеральної схеми:

- організація раціонального використання земель в усіх галузях народного господарства; виявлення наявних резервів для нового освоєння земель і їх використання в народному господарстві;

- упорядкування всієї системи землеволодіння і землекористування з впровадженням науково-обґрунтованих заходів, що забезпечують створення оптимальних умов для розвитку і розміщення продуктивних сил, підвищення продуктивності угідь, посилення контролю за використанням, охороною і поліпшенням земель, а також за ефективністю використання сум капітальних витрат на ці заходи; створення благополучної екологічної обстановки.

Зміст Генеральної схеми передбачає розробку наступних завдань:

1. Загальна характеристика земельного фонду;
2. Аналіз і оцінка сучасного використання земель в сільському господарстві;
3. Визначення потенційних земельних резервів для народногосподарського використання в перспективі.

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

4. Розрахунок потреби в території основних галузей народного господарства і розробка заходів по її задоволенню.

5. Розробка заходів по підвищенню рівня використання земель всіх категорій.

6. Розробка заходів по удосконаленню системи землеволодіння і землекористування і організації території.

7. Розробка заходів комплексної охорони і поліпшення земель всіх категорій.

8. Розробка перспективного міжгалузевого і галузевий земельних балансів.

9. Визначення необхідних сум капіталовкладень і ефективності їх використання.

Загальні підходи до розробки Генеральної схеми

1. Дотримання принципу виконання робіт від «загального до часткового», який реалізується внаслідок:

а) виконання трьох етапів проектування: розробка науково-технічної концепції, визначення основних напрямків використання і охорони земельних ресурсів і складання розгорнутої Генеральної схеми використання і охорони земельних ресурсів;

б) прийняття узагальнених рішень по укрупнених територіальних управліннях, з їх послідуною деталізацією в невеликих адміністративних одиницях;

в) визначення основних напрямків з узагальненими показниками на довгостроковий період (20-25 років) з більш детальною проробкою матеріалів на найближчий період.

2) Розробку необхідно вести паралельно у всіх структурних утвореннях (районах, областях), які коректуються і об'єднуються в загальну Генеральну схему.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

3) Залучати до активної участі широкого кола спеціалістів різних міністерств і відомств в роботі, з виділенням генерального (основного) проектувальника, тобто спеціаліста – землевпорядника.

4) Погодження, розгляд і затвердження матеріалів Генсхеми здійснювати у відповідності з прийнятими в державі спеціальними рішеннями.

В процесі виконання роботи складаються текстові і графічні матеріали. Текстовий матеріал звичайно складається з декількох томів розрахунково-пояснювальної записки. Графічні матеріали включають: карту сучасного використання земель; карту, на якій відображаються заходи по використанню земель на перспективу і карти-врізки, що характеризують і пояснюють окремі рішення. Масштаб основних карт 1:750000, 1:1000000.

Методичні положення розробки Генеральної схеми були визначені в 1977 р. Але вони характеризуються складністю і не отримали широкого практичного використання. В Україні були розроблені “Вказівки по розробці основних напрямків використання земельних ресурсів областей України”, які використовувалися в роботі. На другому етапі були визначені основні напрямки використання земель на перспективу в 15 років і реалізовані в усіх областях України. У сучасних умовах ці вказівки потребують кардинального доопрацювання з врахуванням здійснення земельної реформи та реформування аграрно-промислового комплексу в цілому.

Загальнодержавною програмою використання та охорони земель України було визначено перспективи використання та охорони земель усіх категорій.

Основними напрямками використання земель сільськогосподарського призначення в Україні є їх залучення:

- для виробництва сільськогосподарської продукції;
- для здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності.

Землі сільськогосподарського призначення передбачено використовувати:

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- фізичними особами – громадянами, юридичними особами – сільськогосподарськими підприємствами, установами та організаціями.

За цільовим призначенням сільськогосподарські землі будуть використовуватися фізичними особами:

- для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби.

юридичними особами:

- для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

- для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду, ведення сільськогосподарського виробництва.

Станом на 01.01.2010 року площа земель сільськогосподарського призначення становила 43 млн. га, з них рілля – 32,5 млн. га.

Передбачено зменшення сільськогосподарської освоєності території на 3047,9 тис. га, та зниження розораності до 48,5 відсотка шляхом виведення малопродуктивних, деградованих та радіаційно забруднених земель з інтенсивного сільськогосподарського використання та переведення їх в природні території. Всього передбачається вилучити для першочергової консервації (на протязі до 2025 року) 3047,9 тис. га орних земель, у тім числі 2004,1 тис. га під реабілітацію і 1043,8 тис. га під трансформацію, з них за період до 2015 року і за період до 2020 року. Решта деградованих і малопродуктивних земель намічено вилучити після 2020 року.

Передбачається трансформація на засадах еколого-безпечного використання 390,9 тис. га природних кормових угідь, збільшення багаторічних насаджень, а також збалансування площ перелогів відносно ріллі.

Використання направлене на збільшення виробництва сільськогосподарської продукції за умови охорони та раціонального використання земель, а також досягнення екологічно оптимізованої структури земельного фонду України.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Землі сільськогосподарського призначення передбачено використовувати з обмеженнями щодо вирощування певних сільськогосподарських культур, розорювання сіножатей і пасовищ, використання деградованих

малопродуктивних, а також техногенно-забруднених земельних ділянок:

- на богарних землях – 36,0 млн. га;
- на зрошуваних землях – 2,5 млн. га;
- на осушених землях – 3,3 млн. га.

Намічено розширення осушення і зрошення сільськогосподарських угідь.

Основний блок сталого розвитку сільського господарства – Подільський, Придніпровський, Східний, Центральний та Південний райони. В результаті здійснення зазначених заходів вже у 2020 році валовий збір зерна може бути доведено до 54,0 млн. тон, цукрових буряків – 25,5 млн. тон, олійних культур -2,1 млн. тон, картоплі – 15,4 млн. тн, овочів – 5,5 млн. тон, плодів і ягід – 1,3 млн. тон. Буде реалізовано 2,0 млн. тонн худоби та птиці у живій вазі, одержано і перероблено 28,9 млн. тон молока, 14,9 млрд. шт. яєць, 10 тис. тон вовни. Ці обсяги забезпечать продовольчу безпеку держави, потреби населення у продовольстві та переробної промисловості у сировині і збільшать обсяги реалізації сільськогосподарської продукції на експорт.

Охорона земель сільськогосподарського призначення забезпечується на основі реалізації комплексу заходів щодо збереження продуктивності сільськогосподарських угідь, підвищення їх екологічної стійкості та родючості ґрунтів, впровадження екологічно обґрунтованих систем ведення сільського господарства (КМОТ) та адаптованих до місцевих умов технологій, а також обмеження їх, вилучення (викупу), у тім числі особливо цінних ґрунтів.

Передбачаються такі види охорони земель сільськогосподарського призначення:

- рекультивація порушених земель;

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- захист земель від ерозії;
- захист земель від підтоплення;
- захист земель від заболочення;
- захист земель від вторинного засолення;
- захист земель від зсувів;
- захист земель від переущільнення;
- захист земель від забруднення промисловими радіоактивними та хімічними речовинами;
- підвищення родючості ґрунтів;
- створення полезахисних лісосмуг;
- ґрунтові обстеження сільськогосподарських угідь;
- геоботанічні обстеження природних кормових угідь;
- інші обстеження;
- розробка різних видів районування сільськогосподарських земель.

1.3. Аналіз досвіду політики відновлення земель країнами, що постраждали внаслідок військової діяльності

Практики з відновлення земель.

ґрунти мають природну властивість відновлюватися, все ж самостійне очищення, що дає змогу оптимально компенсувати вплив забруднювачів на ґрунти, потребує комплексного розгляду сукупності різних чинників. Головними з цих чинників є потенційні можливості технології вирішити основне завдання – зниження вмісту забруднювальних речовин; витрати на здійснення процесу; доступність і готовність до застосування технології; вплив на навколишнє середовище; тривалість процесу; громадська думка; оцінка масштабності та вартості.

відтворення родючості відбувається впродовж тисячі років. Для пришвидшення відновлення родючого шару ґрунту та зупинки його деградації зазвичай застосовують два підходи: практики рекультивації чи консервації.

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Рекультивация земель – це процес перетворення забруднених земель у придатну для використання площу через нормалізацію ґрунтових умов та зменшення хімічного впливу на рослини.

Вибір технології рекультивации значною мірою залежить від характеру та ступеня забруднення, цільового призначення або використання ділянки, що відновлюється, а також від наявності результативних та економічно ефективних технологій.

Фізико-хімічні характеристики ґрунту та кліматичні умови також є важливими питаннями під час вибору методів рекультивации.

До консервації вдаються у випадку, коли використання землі є ані екологічно, ані економічно доцільним, а також коли земельні ділянки отримали техногенне забруднення, на яких неможливо одержувати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я.

Консервация таких земель передбачає залуження, заліснення або ренатуралізацію з метою відновлення родючих властивостей ґрунту. У землевпорядній науці розрізняють консервацію-реабілітацію — після визначеного терміну перерви земля повертається назад в обробіток, та консервацію-трансформацію, яка означає, що деградовані землі безповоротно вилучаються з ріллі.

Окрім природніх характеристик ґрунту та кліматичних умов, для вибору методики відновлення важливою також є кумулятивна оцінка рівня пошкоджених земель. Комплексне оцінювання за усіма типами забруднень дасть змогу окреслити перелік необхідних заходів для відновлення та позначити категорії придатності до використання земельної ділянки. Аналіз досвіду політики відновлення земель країнами, які постраждали в результаті військової діяльності Відновлення повоєнних територій є пріоритетною складовою для їхнього безпечного розвитку.

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Відповідно до Протоколу V «Конвенції про конкретні види звичайної зброї» є юридичне зобов'язання щодо очищення, видалення або знищення вибухонебезпечних пережитків війни. Проте наявна прогалина щодо нормативно встановлених вимог про відновлення земель, немає чіткого правового зобов'язання щодо ліквідації забруднення навколишнього середовища внаслідок військової діяльності [10].

Зусилля залишаються несистематичними та здійснюються в кожному конкретному випадку окремо.

Проаналізуємо основні національні політики країн, чиї земельні ресурси постраждали від військових дій.

Сполучені Штати Америки. У США землі забруднені речовинами воєнно-техногенного походження належать Міністерству оборони [11, 12].

Саме тому Міністерство несе відповідальність за дії з їхнього відновлення і не може надавати ці території в оренду, поки дослідження не підтвердять можливість їх використання за призначенням. Водночас території колишнього воєнно-техногенного впливу, відповідність за використання яких несуть місцеві органи влади, можуть самостійно ініціювати питання щодо їх відновлення. У підпорядкуванні Міністерства оборони США перебуває 1400 військових об'єктів загальною площею 10 млн акрів. Усвідомлюючи важливість військових об'єктів у збереженні біорізноманіття, США почали реабілітацію колишніх військових полігонів, щоб вони слугували природними заповідниками.

Станом на 2014 рік, для 15 із цих територій розроблено заходи з метою просування та збереження біорізноманіття цих регіонів. Відповідно до розробленого законодавства, відповідальний орган має розробити план землекористування, затверджено тип власності, конкретне використання земельної ділянки та будь-які вимоги щодо «чистих територій», що має виконати уряд США до того, як земля буде введена в експлуатацію. Аби продати або орендувати землю для певного типу використання, Міністерство оборони зобов'язане виконати різні оцінки щодо ризиків ділянки, щоб

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

визначити відповідні заходи з відновлення⁴⁹ залежно від типу та рівня забруднення.

Велика Британія.

Забруднення речовинами воєнно-техногенного походження в країні є наслідком численних авіаударів та використання різних систем озброєння з часів Другої світової війни. Це сприяло політиці, згідно з якою саме власники земель, а не військові відповідають за забруднення територій. До того ж, місцеві органи влади часто працюють разом зі землевласниками та розділяють відповідальність за відновлення цих земель [13].

Система управління повоєнними територіями Великої Британії покладає більше відповідальності на цивільних власників земель. Враховуючи цю регуляторну стратегію, Великобританія не надає окремих вказівок щодо управління цими територіями і не має офіційних кількісних стандартів, щоб забезпечити еколого-геохімічну оцінку цих територій.

Хоча Міністерство оборони не має детальних вказівок щодо управління територіями забрудненими воєнно-техногенними речовинами, воно має регламентований підхід до кількісної оцінки ризиків, спричинених забрудненням землі. Міністерство оборони використовує оцінку якості землі, яка містить: дослідження ділянки на основі попередньої стратегічної оцінки та встановлення пріоритетів, польові та камеральні дослідження, детальні дослідження ділянок, оцінка варіантів та реакція місцевої влади. Попри розділену відповідальність за відновлення повоєнних територій між землевласниками, та Міністерством оборони, досі немає методики, яка ефективно визначала б заходи з відновлення.

Німеччина.

Більшість речовин воєнно-техногенного походження зосереджено на багатьох територіях країни. Політика Німеччини щодо цих земель передбачає, що всі колишні військові полігони мають бути досліджені та потенційно відновлені, перш ніж їх можна буде використовувати в цивільних цілях [14].

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Покинуті військові об'єкти з 1991 року передали до власності уряду Німеччини, тож німецький уряд відповідає за більшу частину забруднених земель. Зазвичай ці території не очищалися від нерозірваних боєприпасів, тож стан забруднення унаслідок мінувань для багатьох виведених з експлуатації полігонів недосліджений. Якщо уряд Німеччини продає землю для відновлення власникам, то саме вони стають відповідальними за відновлювані заходи. Військові об'єкти вважаються потенційно забрудненими, доки проведені дослідження не доведуть, що територія не становить небезпеку для навколишнього середовища та/або людей.

У цьому випадку досліджувана територія підпадає під дію екологічних законів і стандартів німецької землі, в якій вона розташована. Наявні закони на національному рівні регулюють етапи відновлення забрудненої ділянки.

Поетапна процедура еколого-геохімічної оцінки повоєнних територій офіційно не оформлена в жодній країні, крім Німеччини. Підхід, заснований на небезпеці (ретроспективний), визначає токсичну речовину та прогнозує її поведінку з метою усунення небезпек. У межах цієї роботи проводиться додаткова оцінка запобіжних заходів у формі систематизованих характеристик забруднювальних речовин.

За період досліджень розроблено кілька моделей оцінки ризику, що застосовувалися протягом багатьох років для оцінки територій, що перебувають під воєнно-техногенним впливом. Результатом моделей є підсумкове значення, яке потім використовується для визначення пріоритетів розвитку території відповідно до ризику для населення та навколишнього середовища. Попри кількісний характер цих оцінок, пріоритетність реабілітації забруднених територій залежить також від інших факторів, зокрема регіональне планування, приватизація, запити влади та політичні рішення [14].

Франція.

Перша світова війна суттєво змінила ґрунтово-рослинний покрив у Франції, де відбувалася основна частина бойових дій на західному фронті.

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Ґрунти часто були забруднені важкими металами, як-от мідь (Cu) і свинець (Pb), а також боеприпасами [15] .

Служба з відновлення Західної Фландрії є однією з перших організацій, що займалася питанням відновлення сільськогосподарських земель на пошкоджених територіях. Ця організація консультувала місцевих фермерів та допомагала відновлювати орні землі. Відновленням повоєнних територій частково займалися вітчизняні та іноземні некомерційні організації. Найвідомішим прикладом може слугувати Комітет зруйнованої Франції (Comite Americain pour les Regions Devastees), що сприяв не лише соціальній реконструкції села в Єні, а роздавав сільськогосподарській реманент, посівне насіння та худобу.

За десятиліття після закінчення війни вдалося відновити більшу частину колишньої прифронтної зони: ліси заново висаджені, сільськогосподарські угіддя повернуто в обробіток. Виняток становила «червона зона», що простягалася від Лілля на півночі Франції на південний захід від Нансі. Уряд Франції оголосив цю територію непридатною для проживання унаслідок хімічного забруднення та наявності боеприпасів, що не розірвалися. Це були райони, де вартість меліорації перевищила економічну вартість землі, тож перевагу надали лісонасадженням[15] .

Мета зонування поствоєнних територій полягала в оцінці можливостей їхнього відновлення до нормальної економічної активності. До критеріїв небезпеки місць додалися економічні міркування:

вартість окремих земель була надто низькою для «зачистки», враховуючи вартість робіт з розмінування.

До 1919 року Міністерство звільнених територій Франції розділило постраждалі території на три зони залежно від ступеня руйнування:

- «зелені зони», що мають мінімальні пошкодження;
- «жовті зони», що мають важкі, але обмежені пошкодження;
- «червоні зони», які зазвичай найближчі до колишніх ліній фронту та повністю знищені [16] .

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Зелена і жовта зони порівняно рано були повернуті до цивільного користування. Червоні зони переважно мали високий відсоток порушень ландшафту. Ці зони очищувалися лише поверхнево, здебільшого їх просто консервували.

Французька служба Securite Civile, яка відповідає за відновлення земель, вважає, що за нинішніми темпами може знадобитися до 700 років, аби повністю очистити всі залишки снарядів і гранат Першої світової війни зі земель Франції.

Країни колишньої Югославії

На території колишньої республіки Югославії (Південно-східна Європа) у період між 1991 та 2001 роками відбувалась низка збройних конфліктів, завдали значної шкоди навколишньому середовищу, що призвели до забруднення поверхневих і підземних вод, ґрунту та повітря на Балканах понад 100 токсичними речовинами. Одна зі значущих проблем післявоєнного відновлення охоплених війною країн полягала в інституційній неспроможності, зокрема щодо вирішення екологічних проблем.

Виділено три ключові фактори [17].

1. Головна загроза полягала у тому, що системи управління навколишнім середовищем були настільки порушені, що унеможливило належне подолання повоєнних екологічних проблем. Інституційна неспроможність могла посилити екологічні «афтершоки» після конфлікту.

2. На час завершення конфлікту більшість країн мали дуже неадекватні засоби та ресурси для моніторингу (Албанія, Македонія та Румунія). Ці країни не могли адекватно виміряти екологічні наслідки війни, а отже, не могли належним чином підготувати плани щодо їхнього вирішення.

3. Згортання діяльності неурядових організацій (НУО) в Югославії унаслідок нестачі ресурсів, а також політичні реалії припинили транскордонну діяльність НУО. Загроза полягала у тому, що відсутність дієвих НУО не давала змогу організувати належного залучення громадськості до ухвалення рішень і

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

планування щодо навколишнього середовища. Так, у Косово, де міжнародні організації паралельно працювали над однаковими проблемами і водночас працювали в різних сферах без залучення місцевої громади [17].

До того ж, неурядові організації не могли допомогти подолати екологічні проблеми там, де офіційна влада не може долучитися.

На міжнародному рівні управління основними програмами допомоги Європейського Союзу в Республіці Сербія (включаючи Косово), Республіці Чорногорія та Північній Македонії займалось Європейське агентство з реконструкції як основний орган ЄС з відновлення зруйнованого війною у зазначених країнах (дія мандату завершилась у 2008 році). Один із напрямів реалізації програм — навколишнє середовище, також екологічні питання вирішувались у межах секторів із розвитку сільської місцевості, водних об'єктів, інфраструктури [17].

Висновки до розділу 1

Отже, охорона земель – це система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду.

Аналіз досвіду політики відновлення земель країнами, що постраждали внаслідок військової діяльності показав, що необхідні додаткові дослідження щодо стану земель та формування напрямів відновлення ґрунтів.

Таким чином, у зарубіжних країнах управління земельними ресурсами (володіння, продаж, користування, застава, заповіт, здача в оренду) засновують на праві приватної власності на землю, що не суперечить суспільним інтересам, оскільки вона активно і різносторонньо регулюється державою.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ НА ТЕРИТОРІЇ СЕРГІЇВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Аналіз характеристик території

Сергіївська ТГ межує з:

- 1) Північного заходу та заходу – Погарщанською сільською радою Лохвицького району Полтавської області;
- 2) Північного сходу – Краснолуцькою ТГ Полтавської області;
- 3) Півночі – Лучанською сільською радою Сумської області;
- 4) Південного сходу - Гадяцькою ТГ Полтавської області;
- 5) Півдня – Петрівсько-Роменською ТГ Полтавської області [48].

2.2. Аналіз використання та охорони земель

Територія Сергіївська ТГ становить 16360 га, де проживає 2775 осіб.

Рельєф території громади – рівнинний. Підгрунтові води залягають, як правило, на глибині понад 3 м. Ґрунтоутворюючі породи – середні та важкі суглинки, а також легкі глини. Територія безпечна щодо затоплення поверхневими водами [48].

Сергіївська ОТГ включає 13 населених пунктів з трьох старостинських округів – Сергіївського (с. Сергіївка, с. Лободино, с. Вечірчине, с. Чернече, с. Калинівщина), Розбишівського (с. Розбишівка, с. Крамарщина, с. Веселе) та Качанівського (с. Качанове, с. Новоселівка, с. Вирішальне, с. Степове, с. Дачне). Адміністративним центром ТГ є село Сергіївка.

Село Сергіївка розташоване на березі річки Хорол, вище за течією на відстані 1 км розташоване село Веселе, нижче за течією примикає село Петрівка-Роменська. Річка у цьому місці звивиста, утворює лимани, стариці та

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

заболочені озера. Поруч пролягає автомобільний шлях Т - 1705. Село Сергіївка знаходиться в водоохоронній зоні, згідно технічної документації по встановленню водоохоронних зон малих річок та водоймищ Гадяцького району Полтавської області. Відповідно схеми природно-сільськогосподарського районування України територія населеного пункту відноситься до шостого Миргородського агрогрунтового (природно-сільськогосподарського) району.

Надзвичайно актуальним питанням у Сергіївській громаді є екологічна ситуація. Вплив людини на навколишнє середовище стає все більш помітним і дослідження характеру цього впливу – головний напрям у розв'язанні проблеми охорони природного середовища. Але при цьому є деякі питання, які необхідно вирішити, щоб не допустити погіршення стану навколишнього природного середовища на території громади. Проблема забруднення атмосферного повітря потребує особливої уваги. Основними забруднювачами навколишнього середовища у Гадяцькому районі є структурні підрозділи наступних НГВУ «Полтаванафтогаз».

Головними причинами впливу об'єктів газової галузі на навколишнє середовище є викиди газу при його видобутку, транспортуванні, переробці та зберіганні.

У зв'язку з відсутністю відповідних фінансових ресурсів у місцевих бюджетах Гадяцького району неможливо виконати наступні заходи у сусідніх територіях, що впливають на Сергіївську громаду:

- проведення реконструкції очисних споруд с. Петрівка-Роменська (на даний час знаходяться в аварійному стані, є технологічно і технічно застарілими);
- забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони довкілля, екологічної безпеки населення, раціонального використання природних ресурсів;
- формування екологічної свідомості громадян;
- ліквідація стихійних сміттєзвалищ;

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

- зменшення обсягів утилізації ТПВ на 40-50% внаслідок впровадження сміттесортувальної лінії та відбору ресурсно-цінних матеріалів.

2.3. Кадастрова оцінка території землекористування

Грунтовий покрив товариства відзначається строкатістю, що пов'язано з різноманітними умовами залягання.

Згідно матеріалів обстеження ґрунтів на території СТОВ «Лободіно» Сергіївської ТГ Полтавської області складена картограма агропромислових груп ґрунтів та їх експлікація по угіддях.

Чорноземи типові глибокі малогумусні важкосуглинкові (агрогрупа 53е) – вміст гумусу в орному шарі 0-20 см становить 4,5-4,8%, з глибиною профілю вміст його поступово зменшується. Так на глибині 20-30 см – 3,7-4,1%, на глибині 40-50 см – 2,8-3,6%.

Реакція ґрунтового розчину близька до нейтральної; рН сольове в орному шарі 6,8, гідролітична кислотність становить 2,8-3,6 мг-екв.

Забезпеченість рухомими формами фосфору і калію висока. Фосфору – 10,7-12,0 мг на 100г ґрунту, калію – 13,3-16,0 мг на 100г ґрунту. Вміст азоту у верхньому шарі ґрунту складає 7,4-8,0 мг на 100 г ґрунту.

Чорноземи типові слабозмиті середньосуглинкові (агрогрупа 55д) залягають на схилах крутизною від 1 до 5°. Характеризуються змитістю верхньої половини гумусового горизонту, в якому сконцентровані основні елементи живлення рослин, а тому мають дещо знижену родючість, незадовільний водно-повітряний режим. За механічним складом вони крупнопилувато-середньосуглинкові. Вміст гумусу в шарі 0-20см становить 3,8%, на глибині 60-70 см – 1,8%, 90-100 см – 1,3%. Реакція ґрунтового розчину близька до нейтральної, рН водний в шарі 0-20 см складає 6,8. Гідролітична кислотність низька і становить 0,7 мг-екв на 100 г ґрунту. Забезпеченість рухомими формами фосфору і калію середня і складає:

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

фосфору – 7,5- 8,2 мг, калію -8,5-10,3 мг на 100 г ґрунту. Підґрунтові води залягають на глибині 10-15 м. Бал бонітету складає 41.

Згідно ст.150 Земельного кодексу України та Наказу Державного комітету України по земельних ресурсах № 245 від 06.10.2003 року “Про затвердження переліку особливо цінних ґрунтів” дані ґрунти не відносяться до особливо цінних земель.

Чорноземи типові слабозмиті важкосуглинкові (агрогрупа 55е) залягають на схилах крутизною від 1 до 5°. Характеризуються змитістю верхньої половини гумусового горизонту, в якому сконцентровані основні елементи живлення рослин, а тому мають дещо знижену родючість, незадовільний водно-повітряний режим. За механічним складом вони крупнопилувато-важкосуглинкові з таким розподілом фракцій: фізичної глини – 51,4-52,3%, мулу – 25,5-25,9%, крупного пилу -38,8-40,0%, піску – 8,6- 8,9%. Вміст гумусу в шарі 0-20см становить 4,0-4,5%, на глибині 35-45 см – 3,0-3,5%. Реакція ґрунтового розчину близька до нейтральної, рН водний в шарі 0-20 см складає 6,8. Гідролітична кислотність низька і становить 0,7 мг-екв на 100 г ґрунту. Забезпеченість рухомими формами фосфору і калію висока і складає: фосфору – 7,9- 12,0 мг, калію -10,6-11,7 мг на 100 г ґрунту. Вміст азоту у верхньому шарі ґрунту складає 6,2-7,3 мг-екв на 100 г ґрунту. Підґрунтові води залягають на глибині 10-15 м.

Лучні глибоко середньо- та сильносолонцюваті середньосуглинкові ґрунти (агрогрупа 135 д), лучно-чорноземні слабосолонцюваті солончакові середньосуглинкові (агрогрупа 123 д), намиті чорноземи і лучно-чорноземні середньосуглинкові ґрунти (агрогрупа 209 д) – ці ґрунти подібні до чорноземів, але відрізняються від них близьким до поверхні заляганням ґрунтових вод та оглеєнням підгумусового горизонту і верхньої частини ґрунотворної породи з глибини 120–150 см. Вони мають значну кількість гумусу (до 6-8%), нейтральну реакцію ґрунтового розчину, насичені кальцієм і магнієм. Серед них часто трапляються засолені відміни, що зумовлено солоними ґрунтовими водами. У південному лісостепу засолення сульфатне.

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Засолені відміни лучно-чорноземних ґрунтів мають знижену родючість, що пов'язано з їх гіршими фізичними властивостями (безструктурністю, в'язкістю і запливанням при зволоженні) та неглибоким заляганням легкорозчинних солей.

Вони являють собою перехідну ланку ґрунтового покриву між чорноземами і глибокими дерновими (лучними) ґрунтами. Їхніми особливостями, якими вони відрізняються від чорноземів, є періодичне зволоження підґрунтовими водами, що зумовлює низку ознак, не властивих чорноземам (той чи інший ступінь оглеєння нижньої частини профілю, дещо більшу гумусність тощо). За глибиною профілю вони є неоднорідними. Переважають глибокі, часто намиті, слабовилужені. Механічний склад чорноземно-лучних ґрунтів досить різноманітний, але найбільше поширені пілувато-легкосуглинкові відміни. За фізичними і фізико-хімічними властивостями чорноземно-лучні ґрунти аналогічні чорноземам, а за вмістом гумусу часто перевершують їх, що й зумовлює високу родючість. Це найкращі ґрунти для городини та інших інтенсивних сільськогосподарських культур. Використовуються як сінокісні угіддя.

Ці трофічно багаті, темнозabarвлені гумусом напівгідроморфні аналоги чорноземів відрізняються від останніх оглеєністю породи за рахунок відносно неглибокого залягання підґрунтових вод (3-7 м): $H + H_p + H_{Rk} + P_{Hk} + P_{kg1}$. Лучно-чорноземні ґрунти досить часто не відділяють від чорноземів. Профіль лучно-чорноземних ґрунтів має багато спільного з автоморфними чорноземами, відрізняючись від них прогресивним наростанням донизу вологості, яка стає максимальною біля дзеркала підґрунтових вод. Ця гідрологічна особливість морфологічно маркується ознаками оглеєння в нижній частині профілю (від оливково-іржавих плям до Fe – Mn - новоутворів у вигляді пунктації, бобовин тощо).

Лучно-чорноземні ґрунти за своїми властивостями наближаються до чорноземів, перевищуючи їх кількісними показниками: вони мають більший вміст і запаси гумусу, наділені підвищеною ЄКО. Мають підвищений вміст

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

обмінного Mg (до 50 % від суми ввібраних основ), а не Ca, який переважає в автоморфних чорноземах. Ця геохімічна особливість зумовлена дією гідрочинника, який сприяє також окарбоначуванню їх профілю, а в низці випадків його засоленню та осолонцюванню. Гідрологічний режим лучно-чорноземних ґрунтів виявляє велику чутливість до порівняно незначних коливань у кількості атмосферних опадів і температури. Зменшення на 100 - 200 мм опадів у певні (сухі та жаркі) періоди сонячної активності (11- та 22-річні цикли тощо) супроводиться таким зниженням дзеркала підґрунтових вод, яке переводить ґрунтогенез у режим автоморфності, притаманної чорноземам типовим. І навпаки. при поверненні вологих більш прохолодних біосферно-космічних циклів піднімається рівень підґрунтових вод, сприятливий для переходу лучно-чорноземних ґрунтів у гідроморфний режим лучного ґрунтогенезу. Подібні флуктуації (пульсації) гідротерміки спричинюють цілу низку змін в екологічних режимах ґрунтогенезу (в характері засолення, гумусоаккумуляції тощо).

У профілі лучно-чорноземних ґрунтів профілі вільно мігрують карбонати, які також вільно акумулюються в низах профілю у формі кальциту, арагоніту разом з гіпсом та іншими легкорозчинними солями.

Характеристика придатності ґрунтів

Землі всіх ділянок характеризуються різною придатністю для вирощування сільськогосподарських культур і поділяються на класи.

Шкала придатності земель встановлено за такими градаціями:

I-найпридатніші землі;

II- землі середньої придатності;

III- обмежено придатні землі;

IV- землі низької придатності (придатні після проведення меліорації, які є екологічно й економічно доцільними);

V- непридатні землі.

Виділені класи придатності орних земель дозволяють характеризувати якісне різноманіття окремих землеволодінь і землекористувань, придатність

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

землі для вирощування окремих видів культур, вплив конкретних її ділянок на одержання доходів від виробництва. При цьому слід зауважити, що один і той самий тип ґрунту неоднаково придатний для вирощування сільськогосподарських культур. Для найбільш повного використання властивостей родючості ґрунтів, природньокліматичних факторів зони розміщення земель рекомендується розміщати посіви в найбільш сприятливих умовах.

При класифікації земель за цією ознакою прийняті такі підходи.

Перший клас(найбільш придатні землі) - це землі, ґрунти яких придатні для вирощування культур без будь-яких обмежень. Показники, що характеризують ґрунти, їх залягання за рельєфом з точки зору вимог культури, оптимальні.

На землях 1-го класу розміщуються більш інтенсивні сільськогосподарські рослини, і у відповідності з доцільним типом землекористування, профілюючі і просапні культури: в товариствах з вирощуванням цукрового буряка – цукровий буряк, в овочевих – овочі тощо. Другий клас (середньої придатності) - це орні землі, рельєф, ґрунти та інші умови яких в цілому відповідають вимогам культури, але мають фактор, що знижує родючість.

Землі 2-го класу мають деякі помірні обстеження із-за ерозійної небезпеки, слабкого перезволоження, яке регулюється агротехнікою, недостатнім вмістом поживних речовин в ґрунті тощо. Придатні для вирощування всіх сільськогосподарських культур, але потребують протиерозійних або іншим меліоративних заходів. Потребують додаткових в порівнянні з 1-м класом затрат праці і засобів на виробництво одиниці продукції.

Третій клас - це обмежено придатні орні землі, де ґрунтовий покрив, рельєф і інші умови характеризуються декількома негативними факторами, усунення яких для вирощування культури пов'язане з додатковими затратами на агротехнічні, ґрунтозахисні та меліоративні заходи агропромислові групи.

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Землі 3-го класу мають певні обмеження, які приводять до скорочення набору можливих культур (низька водопроникність, малопродуктивність, тощо). При правильній агротехніці забезпечують хороший урожай зернових і інших культур. На землях цього класу розміщуються в основному і культури, вирощування яких забезпечує необхідну окупність затрат для розширеного відтворення.

Четвертий клас землі 4-го класу мають значні обмеження, які приводять до скорочення набору можливих культур (низька водозатримка, малопродуктивність, піддатність ерозії тощо). Придатні для вирощування небагатьох сільськогосподарських культур, потребуючи при цьому спеціальних протиерозійних або інших заходів захисту. За суворого дотримання агротехніки деякі культури на цих землях можуть мати середню продуктивність. П'ятий класи нехарактерні для району розміщення земельних ділянок.

Придатність ґрунтів орних земель для розміщення сільськогосподарських культур визначається ступенем відповідності якості ґрунтів оптимальним вимогам рослин. У міру зниження такої відповідності зменшується придатність ґрунтів. Із цією метою орні землі розподіляються на п'ять класів по придатності вирощування основних сільськогосподарських культур.

Висновки до розділу 2

У ґрунтовому покриві переважають чорноземи, в північній частині поширені глибокі та опідзолені, в південній частині – звичайні середньогумусні й мало гумусні чорноземи.

Територія Сергіївська ТГ становить 16360 га, де проживає 2775 осіб.

Рельєф території громади – рівнинний. Підґрунтові води залягають, як правило, на глибині понад 3 м. Ґрунтоутворюючі породи – середні та важкі суглинки, а також легкі глини. Територія безпечна щодо затоплення поверхневими водами.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Сергіївська ТГ включає 13 населених пунктів з трьох старостинських округів – Сергіївського , Розбишівського та Качанівського . Адміністративним центром ТГ є село Сергіївка.

Землі, які перебувають в оренді, розміщені на 7 агровиробничих групах ґрунтів. Домінуючими ґрунтами є чорноземи типові глибоко залишково слабосолонцюваті середньосуглинкові (агрогрупа 53д).

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ
ЗЕМЕЛЬ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД НА ТЕРИТОРІЇ
СЕРГІЙВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ПОЛТАВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ

3.1. Підходи до організації інвентаризації земель

В теперішніх умовах стає нагальною потребою розвиток прогнозування в системі управління земельними ресурсами на території населеного пункту, так як ці території є основою розвитку землекористування територіальних громад.

Запропоновано стратегії управління земельними ресурсами населених пунктів, які об'єднуються в єдину систему розвитку земельних ресурсів населених пунктів і селищних та сільських рад.

Одним із важливих заходів земельної реформи та перетворення земель на потужний ресурс соціально – економічного розвитку є здобуття достовірних та повних відомостей щодо площі, складу та якісних характеристик земель, про землекористувачів та землевласників (юридичних та фактичних), врегулювання суміжних меж. Достовірні данні про площі, межі, склад угідь та конфігурацію земельних ділянок надають можливість прогнозувати використання земель, передбачити надходження, обґрунтовано нараховувати земельний податок, сприяти здійсненню раціональної політики у сфері формування ринку.

Важливо знати які земельні ділянки не використовуються, або використовуються не раціонально, не за цільовим призначенням, всупереч вимогам земельного та природоохоронного законодавства. Засобом набуття таких знань служить інвентаризація.

Метою інвентаризації земель є створення основи для:

- ведення Державного земельного кадастру;
- реєстрації земельних ділянок;

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

- забезпечення створення банку даних по землям міста на паперовій основі та магнітних носіях;
- організації постійного контролю за використанням земель у населених пунктах та за її межами;
- прийняття органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади рішень з питань земельних відносин відповідно до компетенції, визначеної Земельним кодексом України.

Під час інвентаризації земель встановлення меж земельних ділянок у натурі (на місцевості) та оформлення документів, що посвідчують право на земельну ділянку, не здійснюються.

Вихідними даними для проведення інвентаризації земель є:

- матеріали з Державного фонду документації із землеустрою;
- відомості з Державного земельного кадастру в паперовій та електронній формі, у тому числі Поземельної книги, книги записів реєстрації державних актів на право власності на землю та на право постійного користування землею, договорів оренди землі, файлів обміну даним про результати робіт із землеустрою,
- містобудівна документація, затверджена в установленому законодавством порядку,
- планово-картографічні матеріали;
- відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обмежень;
- копії документів, що посвідчують право на земельну ділянку або підтверджують сплату земельного податку;
- підготовлені за результатами обстеження земельних ділянок матеріали щодо їх якісного стану.

Для проведення інвентаризації земель замовник укладає з виконавцем договір про розроблення технічної документації, в якому відображаються вартість і строк виконання робіт із землеустрою, що не повинен перевищувати шести місяців з моменту укладання договору.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

До договору додається технічне завдання на виконання робіт з інвентаризації земель за встановленою формою та їх кошторис.

Інвентаризація земель включає підготовчі, топографо-геодезичні та камеральні роботи, складання та оформлення технічної документації в паперовій та електронній формах.

До підготовчих робіт відносяться збір та аналіз виконавцем вихідних даних для проведення інвентаризації земель, складання робочого інвентаризаційного плану.

У разі відсутності відомостей у Державному земельному кадастрі виконавець за координатами поворотних точок, зазначених у проекті землеустрою щодо відведення земельних ділянок або технічній документації із землеустрою щодо складання документів, які посвідчують право на земельну ділянку, визначає межі таких ділянок, угідь, обмежень (обтяжень) у їх використанні та відображає їх на робочому інвентаризаційному плані.

Топографо-геодезичні роботи виконуються в єдиній державній системі координат або похідній від неї з метою визначення або уточнення меж земельних ділянок, обмежень (обтяжень) у їх використанні та угідь, які потребують уточнення або за якими неможливо визначити такі межі під час виконання підготовчих робіт.

У ході топографо-геодезичних робіт також здійснюється обстеження земельних ділянок на наявність та/або відсутність електромереж напругою 0,4 кВ і більше, магістральних трубопроводів та інших об'єктів, для яких створюються охоронні, захисні та інші зони з особливими умовами користування.

При проведенні інвентаризації земель площа земельної ділянки зазначається до 1 кв. м, з урахуванням граничної похибки масштабу плану в разі, коли координати поворотної точки межі визначаються з точністю до 0,01 м.

Камеральні роботи передбачають оброблення даних, отриманих у результаті виконання топографо-геодезичних робіт.

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Окремо складаються реєстри земельних ділянок (земель):

- наданих у власність (користування) з кадастровими номерами;
- наданих у власність (користування) без кадастрових номерів;
- не наданих у власність та користування у розрізі угідь;
- що використовуються без документів, які посвідчують право на них;
- що використовуються не за цільовим призначенням;
- земельних часток (паїв);
- відумерлої спадщини.

На підставі зазначених реєстрів складається зведена порівняльна таблиця даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, та інформації, що міститься у документах, які посвідчують право на земельну ділянку, і Державному земельному кадастрі, в якій (за наявності) відображаються розбіжності.

На зведеному інвентаризаційному плані наносяться межі:

- об'єкта інвентаризації;
- адміністративно-територіальних одиниць, які увійшли до складу об'єкта інвентаризації;
- територій, визначених проектами формування територій і встановлення меж сільських, селищної рад;
- земельних ділянок, наданих у власність (користування);
- земель і земельних ділянок, не наданих у власність (користування);
- земельних ділянок, що використовуються без документів, які посвідчують право на них, або не за цільовим призначенням;
- наявних обмежень (обтяжень) у використанні земельних ділянок;
- земельних часток (паїв);
- земельних ділянок (земель) відумерлої спадщини;
- угідь;
- водних об'єктів і гідротехнічних споруд, дорожньої мережі, електромереж напругою 0,4 кВ і більше, продуктопроводів та інших об'єктів,

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

для яких створюються захисні, охоронні та інші зони з особливими умовами користування;

- зрошуваних та осушуваних земель.

За результатами інвентаризації земель виконавцем робіт складається технічна документація, що включає:

1) технічне завдання на виконання робіт з інвентаризації земель;

2) пояснювальну записку, яка містить коротку характеристику об'єкта інвентаризації, підстави для виконання робіт, реквізити виконавця, опис матеріалів, використаних під час складання технічної документації, зміст і склад виконаних робіт із землеустрою;

3) текстові матеріали:

- рішення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування або суду про проведення інвентаризації земель;

- копії документів, що містять вихідні дані, які використовувалися під час проведення інвентаризації земель;

- матеріали топографо-геодезичних вишукувань;

- пропозиції щодо узгодження даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, які посвідчують право на земельну ділянку, і Державному земельному кадастрі;

4) графічні матеріали - робочий і зведений інвентаризаційні плани.

Виконавець подає технічну документацію на затвердження замовникові.

Підставою для проведення інвентаризації земель є рішення відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування щодо виконання відповідних робіт, договори, укладені між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками документації із землеустрою, судові рішення.

Замовниками технічної документації можуть бути органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, землевласники та землекористувачі.

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Розробниками технічної документації є юридичні та фізичні особи, які отримали ліцензію на виконання робіт із землеустрою відповідно до закону.

Стратегія топографування: розроблення актуальних топографічних планів населеного пункту масштабів 1:2000 та 1:5000

З введенням в дію пункту 3 статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» передача (надання) земельних ділянок із земель комунальної власності у власність чи користування фізичним та юридичним особам у разі відсутності плану зонування або детального плану території для містобудівних потреб забороняється. Відповідно до ДБН Б.1.1-14:2012 «Склад та зміст детального плану території» основою для створення детальних планів є розроблення топографічних планів масштабів 1:2000 та 1:5000.

Топографічний план це зображення на площині проекції звичайно у великому масштабі обмеженої ділянки місцевості, без врахування кривизни земної поверхні. Топографічні плани створюються в масштабах 1 : 5000, 1 : 2000, 1 : 1000 і 1 : 500.

Топографічні плани масштабу 1:5000 призначені для: розробки генеральних планів і проектів розміщення будівництва першої черги визначних, великих і середніх міст, а також для складання схем розміщення в них жилих і промислових районів, що проектуються; складання планів проектів інженерних споруд і проектів найбільш складних вузлів при розробці планування приміської зони; складання технічних проектів промислових і гірничодобувних підприємств; складання технічних проектів зрошування та осушення земель; камерального трасування автомобільних доріг в умовах складного рельєфу місцевості, на під'їздах до значних пунктів та в інших місцях із складною ситуацією; проектування трас повітряних ліній електропередач у місцях перетину та зближення їх із спорудами.

Крім того, топографічні плани масштабу 1:5000 використовують для інших цілей і вони є основою для складання топографічних і спеціалізованих планів і карт більш дрібного масштабу.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Топографічні плани масштабу 1:2 000 призначаються для:

- розробки генеральних планів малих міст, селищ міського типу та сільських населених пунктів;
- складання проектів детального планування та ескізів забудови, проектів планування міських промислових районів, проектів найбільш складних транспортних розв'язок у містах на стадії розробки генеральних планів; складання виконавчих планів гірничопромислових підприємств; складання технічного проекту і робочої документації зрошення та осушення земель;
- проектування автомобільних доріг і залізниць на стадії проекту у гірських районах і робочої документації в рівнинних і горбистих районах;
- складання технічної документації трубопровідних, насосних і компресорних станцій, переходів через великі ріки.

Згідно пункту 5.1.7 ДБН А.2.1-1-2014 «Інженерні вишукування для будівництва» термін використанні матеріалів інженерно-геодезичних вишукувань складає для інженерно-топографічних планів масштабів 1:2000 та 1:5000 не більше 10 років з дати реєстрації (без додаткового оновлення).

Стратегія впорядкування угідь: розробка проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь

Організація території кожного сільськогосподарського підприємства визначалася проектами внутрігосподарського землеустрою, в яких на науковій основі визначалися типи і види сівозмін, передбачалося розміщення інфраструктури, планувалися заходи з охорони земель, їх раціонального використання та підвищення продуктивності ґрунтів тощо.

На сучасному етапі відбувається становлення агроформувань нового типу, заснованих на різних формах власності на землю, зокрема і на орендних відносинах. Більшість із них провадять свою діяльність без проектів землеустрою щодо обґрунтування організації території.

Реалізація стратегії дозволить досягти сталого розвитку земельних відносин у місті, зокрема:

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

- підвищити ефективність та екологічну безпеку використання суспільством земельних ресурсів;
- збільшити надходження від платежів за землю;
- встановити межі населеного пункту, що дасть можливість остаточно визначити компетенцію міської ради та органів виконавчої ради в частині розпорядження землями, сприятиме належному оподаткуванню територій та додатковим бюджетним надходженням, забезпечить подальше впорядкування територій із визначенням перспектив розвитку територіальної громади;
- здійснювати подальший розвиток інфраструктури ринку землі.

3.2. Організація просторово-територіальної структури землеволодіння та землекористувань

Поля сівозміни – це рівновеликі земельні ділянки (частини сівозмінного масиву), призначені для почергового обробітку сільськогосподарських культур (у відповідності зі схемою чергування) і виконання пов'язаних з цим польових робіт.

Поля сівозміни можуть складатися з однієї або кількох робочих ділянок. Робоча ділянка – це частина поля, однорідна за агровиробничими властивостями і призначена (придатна) для одночасного виконання польових робіт за єдиною технологією. Робоча ділянка виділяється за територіальними, ґрунтовим і екологічними ознаками. Її межами можуть служити як природні перешкоди для обробки (лісосмуги, дороги, канали тощо), так і встановлені при землеустрої умовні лінії. Робоча ділянка повинна бути агротехнічно однорідною. Агротехнічна однорідність означає рівноцінність ґрунтових відмін щодо родючості, механічного складу і характеру зволоження, що припускає єдині терміни проведення польових робіт, одночасність проходження стадій росту рослин, загальну потребу в добривах, єдиний характер механізованої обробки. Тому при розміщенні полів і робочих ділянок

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

необхідно враховувати такі умови:

- розміри сторін і форма ділянки – умови конфігурації;
- ґрунтові умови – агротехнічна однорідність;
- рельєф місцевості;
- забезпечення рівновеликості;
- розміщення доріг, лісосмуг, меж та інших елементів організації

території.

Проектування полів за умовами конфігурації полягає у встановленні їх площі, форми і розмірів сторін, виходячи з вимог правильної організації робочих процесів і найбільш продуктивного використання сільськогосподарської техніки. Найкращим є рішення, коли поле складається з однієї робочої ділянки правильної (прямокутної) конфігурації. У більшості випадків до складу поля входять не одна, а кілька робочих ділянок, внаслідок розчленованості масиву дорогами, лісосмугами, каналами та іншими перешкодами, а також його неоднорідності за умовами рельєфу і якості ґрунтів [8].

Розрахунки показують, що за умовами конфігурації кращими є поля і робочі ділянки із співвідношенням сторін 1:4, прямокутної форми або у вигляді трапеції з паралельними сторонами в напрямку основного обробітку. Відхилення кутів від прямих не повинні перевищувати 20-30 °.

Відхилення окремих площ полів від середнього розміру поля сівозміни можливе в межах до 10 %, а за більш складних умов - до 12-15 %. В розрізі польової сівозміни відхилення складають – 10 – 15%.

З урахуванням вище перелічених умов намічається загальна схема розміщення полів, що є оптимальною з екологічної й економічної точок зору. На основі такої схеми уточнюється і деталізується розміщення всіх взаємозалежних елементів з урахуванням відповідних вимог. Уточнення проектних рішень полягає в їх послідовному покращенні й остаточному визначенні положення меж взаємозалежних елементів проекту. При деталізації проектних рішень установлюють найбільш доцільні в даних умовах

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

технічні показники всіх елементів проекту (ширина лісосмуг і доріг, їх площі; нумерація, валові і чисті площі полів та робочих ділянок тощо).[18]

Проектування польових шляхів

При організації території сівозмін вирішується питання про розміщення польових шляхів, які разом з магістральними повинні забезпечити сприятливі умови для транспортних робіт, пересування машин, обслуговування агрегатів при роботі в полі тощо. Отже, польові шляхів проектують на додаток до існуючої і проектованої магістральної дорожньої мережі з метою забезпечення:

- під'їздів до будь-якого поля і робочої ділянки;
- надійного зв'язку полів з магістральною дорожньою мережею, виробничими і господарськими центрами;
- зручності виконання технологічних процесів у полях та обслуговування техніки.

Польові шляхи поділяють на основні, що виконують роль внутрішньогосподарських магістралей, і додаткові, що є лініями обслуговування.

Найкращим розміщенням основних польових шляхів слід вважати таке, коли вони прокладаються по середині земельного масиву і проходять по водорозділу або поперек верхньої частини схилу. Таке розміщення, як правило, забезпечує найліпший зв'язок із господарським центром і є найбільш безпечним щодо ерозії ґрунтів.

До польових магістралей примикають дороги, які використовуються для перевезення вантажів з полів і робочих ділянок, а також для заправки машин паливом, сівалок - насінням і т. д.[19]

Польові шляхи проектуються узгоджено з розміщенням меж полів (робочих ділянок) і лісосмуг. Їх розміщують біля тих меж полів (ділянок), де вони найбільш необхідні і зручні для виконання виробничих процесів. Польові дороги мають забезпечувати під'їзд до кожного поля і робочої ділянки. Крім того, вони повинні зв'язувати поля (робочі ділянки) з

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

господарськими центрами по найкоротшій відстані. Тому польові шляхи слід проектувати з мінімальною кількістю поворотів і розміщувати їх з боку поля або робочої ділянки, найближчої до населеного пункту, виробничого центру.

При проектуванні польової шляхової мережі необхідно урахувувати рельєф місцевості, наявність ерозійних процесів, прохідність доріг у період весняних робіт і збирання урожаю, а також витрати на спорудження мостів і інших водопропускних споруд. Проектні рішення мають забезпечити максимальну прямолінійність доріг, неприпустимість розчленовування дорогами полів і окремих орних масивів на частини, незручні для механізованого обробітку.

У районах прояву водяної ерозії ґрунтів дороги варто розміщувати, по можливості, на вододілах і уздовж горизонталей (поперек схилу). Допустиме також розміщення доріг перпендикулярно до горизонталей, але з застосуванням розпилювачів стоку у нижній частині схилу. На схилах крутизною понад 2° польові дороги слід розміщувати перпендикулярно горизонталям або узгоджуючи з ними. При ухилах більш 30° варто уникати проектування доріг уздовж схилу. Не можна розміщувати польові шляхи в напрямку перетину горизонталей під кутом, що наближається до 45° .

При вирішенні питання щодо розміщення доріг відносно лісосмуг слід керуватися наступним вимогами. Необхідно розміщувати дороги з південного і південно-східного боку лісосмути, вище за рельєфом і з навітряного боку відносно переважаючих вітрів. Ширина польових шляхів проектується в залежності від їх призначення. Вона приймається 6-8 м для основних і для допоміжних: поперечних (ліній обслуговування) 4-5м, поздовжніх (транспортних) 3-4 м.

Густота дорожньої мережі багато в чому залежить від типу і виду сівозміни. Так, у сівозмінах, що включають посіви цукрового буряка, картоплі й овочів, де обсяг транспортних робіт з перевезення продукції значний, мережа доріг повинна бути густішою. Якщо відстані між допоміжними польовими дорогами не перевищують 300 - 1000 м, то умови для

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

виконання транспортних робіт вважаються сприятливими. Рекомендовані відстані між повздовжніми польовими дорогами в полях польових сівозмін різних природних зон України такі: Полісся - 550-600 м,

Після відповідних обчислень одержано значення робочої ширини (B_p). Робочу довжину (L_p) визначено шляхом поділу площі поля або робочої ділянки(P) на робочу ширину(B_p).[20]

Оскільки план землекористування не містить горизонталей, тому розрахунок робочих ухилів та ухилів земельних ділянок проводитися не буде. Таким чином, в результаті обрахунків було отримано технологічну характеристику польової сівозміни.

3.3. Формування баз даних просторово-територіальної інформації

Сучасна система землекористування характеризується великими обсягами інформації внаслідок значного числа об'єктів і суб'єктів земельних відносин. Тому зберігання, обробку і надання цієї складної, багатоаспектної інформації для управління територіями можуть забезпечити тільки автоматизовані системи, якими є кадастри.

Розвиток земельних відносин та організація ефективного управління територіями спонукає до формування кадастрових систем, як основи інформаційного забезпечення при прийнятті оптимальних управлінських рішень.

В Україні формується та розвивається система таких кадастрів, як земельний, лісовий, водний, містобудівний, родовищ і проявів корисних копалин, природних територій курортів, природних лікувальних ресурсів, територій та об'єктів природно-заповідного фонду, тваринного світу, регіональні кадастри природних ресурсів та інші.

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Державний земельний кадастр (ДЗК) є основою для ведення кадастрів інших природних ресурсів. ДЗК містить сукупність відомостей і документів про місце розташування та правовий режим земельних ділянок, їх оцінку, класифікацію земель, кількісну та якісну характеристику, розподіл серед власників та землекористувачів.

Містобудівний кадастр населеного пункту включає систему відомостей про належність територій до відповідних функціональних зон, про їх сучасне та перспективне використання, екологічну, інженерно-геологічну ситуацію, стан забудови та інженерно – інфраструктурного забезпечення, характеристики будівель та споруд на землях усіх форм власності, а також місцеві правила використання і забудови (зонінг) території поселень.

Відомості кадастру об'єктів нерухомості розширюється даними про надра, при цьому виникає потреба опису підземних і надземних об'єктів та моделювання їх функціонування у дво- і тривимірному просторі.

В зв'язку з цим виникає потреба у використанні ГІС – технологій, які спроможні обробляти та аналізувати великі масиви геопросторової інформації та слугувати базою у формуванні кадастрових систем.

На сучасному етапі інформатизації суспільства однією з найважливіших проблем є створення єдиного національного інформаційного середовища, яке б акумулювало усі наявні види інформаційних ресурсів. Вирішення цієї проблеми стало можливим завдяки інтенсивному розвитку та широкому запровадженню геоінформаційних технологій, які дають змогу накопичувати дані та здійснювати їх просторовий аналіз. Управління територіями та організація оптимального землекористування нерозривно пов'язано з процесами ефективного використання інформації.

Принцип інформаційності раціонального використання земель характеризується такими ознаками:

- інформація є універсальною;
- характеристика земельних ресурсів повинна мати інформаційну

основу;

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

- інформація є носієм змісту всіх процесів, що відбуваються із земельними ресурсами;

- всі існуючі взаємозв'язки земельних ресурсів та суспільства мають інформаційний характер.

Основними вимогами до якості інформації є системність, повнота, точність, конкретність, технологічність форми подачі інформації в ГІС, своєчасність та доступність.

Для населених пунктів інформаційною базою є кадастрова система, яка в своїй основі використовує ГІС-технології.

Система ведення земельного (міського) кадастру на основі ГІС може застосовуватися для вирішення наступних завдань:

- інформаційного забезпечення оформлення прав землекористування;
- ведення чергової кадастрової карти;
- прогнозу земельних платежів;
- нарахування та контролю отримання земельних платежів;
- автоматизації технології підготовки і випуску земельно-правових документів.

У загальному сенсі кадастр розглядається як упорядкована геоінформаційна система, яка характеризує правове, природне, господарське, економічне та просторове положення об'єктів, що підлягають обліку в системі відповідного рівня управління. Слід зазначити, що усі перераховані кадастри зорієнтовані на застосуванні сучасних геоінформаційних технологій.

Використання ГІС-технології для обліку земель дозволяє вирішувати задачі пов'язані з аналізом розташування об'єктів, такі як:

- визначення зон відчуження;
- визначення обмежень і обтяжень на що відводиться ділянці;
- проведення оцінки землі з урахуванням розташування транспортних комунікацій, забруднення території (у багатьох містах вартість землі, житла сильно розрізняється залежно від екологічних умов, тому необхідно вносити дані районування території за ступенем забрудненості).

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Світовий досвід показав надзвичайну ефективність і перспективність використання ГІС при формуванні кадастрів. Вони дають можливість, використовуючи картографування, робити просторові описи територій, характеризувати й аналізувати об'єкти навколишнього середовища.

При розробці систем ведення кадастру застосовуються геоінформаційні технології, які дають можливість створення і ведення його на якісно новому рівні. ГІС дозволяють створювати карти безпосередньо в цифровому вигляді за координатами, отриманими в результаті вимірювання на місцевості або при обробці матеріалів дистанційного зондування.

Методологічною основою процесів формалізації даних в ГІС є цифрове моделювання місцевості, яке об'єднує процеси збору первинної інформації, її моделювання, обробки і формування документів. Геоінформаційні системи дають можливість поєднувати модельне зображення території (електронне відображення карт) з інформацією табличного типу (статистичні дані, списки, економічні показники). Спектр видів карт надзвичайно широкий: це топографічні, тематичні та інші карти.

Концепція технології ГІС полягає у створенні багат шарових електронних карт, опорний шар яких описує географію території, а кожен з інших верств – один з аспектів стану території. Тому технологія ГІС може застосовуватися при формуванні кадастрів, коли необхідно враховувати і обробляти територіально розподілену інформацію.

Сучасні кадастрові системи створюються та використовуються як узагальнені графічні і атрибутивні автоматизовані інформаційні системи із просторовою локалізацією даних. Суттєвою відмінністю кадастрових ГІС є використання топологічних характеристик із класифікацією просторових об'єктів на точкові, лінійні і площинні. Усі вони ґрунтуються на єдиній просторовій (геодезичній) основі, а також значною мірою – на даних Державного земельного кадастру.

У ГІС просторові дані представляються векторними і растровими моделями. Векторна модель містить інформацію про точки, лінії, контури і

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

поверхні. Вона кодується і зберігається у вигляді набору координат. Растрова модель є оптимальною для роботи з об'єктами, що мають безперервний характер зміни властивостей, таких як типи ґрунтів, види рослинності тощо.

Геоінформаційні системи зберігають дані про навколишнє середовище у відповідному наборі тематичних шарів карт, об'єднаних просторовим розташуванням. Основний шар містить географічно прив'язану карту місцевості. На нього накладаються інші шари, що несуть інформацію про об'єкти, які знаходяться на даній території. Цими об'єктами можуть бути комунікації (лінії електропередач, трубопроводи), промислові об'єкти, земельні ділянки, ґрунти, межі землекористування. База даних формується у вигляді карт з набором шарів інформації. Також геоінформаційні системи допомагають встановлювати залежності між різними параметрами території. За допомогою аналітичних операцій можна проводити обробку даних і отримувати нову інформацію для кадастрів.

Інтеграція баз даних кадастрів, корпоративний підхід до формування та використання баз даних кадастрів можливі тільки за умови їх ведення на одному просторовому базисі, єдиній системі ідентифікації та класифікації об'єктів обліку кадастрів (насамперед земельних ділянок), основі застосування загальноприйнятих стандартів подання та обміну даними за чітко регламентованими умовами і порядком надання та обміну інформацією.

Просторовою основою ведення зазначених кадастрів є так звані «базові геопросторові дані», які являють собою стандартизований набір даних, достатній для достовірної просторової прив'язки найбільшої кількості інших даних та їх оптимального застосування і оброблення засобами ГІС.

Дана модель показує взаємозалежності та взаємодію кадастрів і геоінформаційних технологій при формуванні інформаційної бази даних. Виокремлено три компоненти: ГІС-технології, інформаційну базу даних та кадастри, між якими сформовано основні взаємозв'язки.

Збір інформації проходить з використанням дистанційного зондування та вимірів на місцевості. При цьому ГІС-технології дозволяють на основі

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

отриманої географічної інформації будувати цифрові карти, формувати таблиці атрибутивних даних, проводити облік об'єктів, здійснювати аналіз територій, земельних ділянок, що дає можливість сформувати кадастрову інформаційну базу даних, ефективність якої залежить від організації та обробки геоданих на основі ГІС-технологій.

Висновки до розділу 3

У роботі сформовано просторово-територіальну структуру землеволодінь та землекористувань на прикладі земель на території СТОВ «Лободіно». Авторами запропоновано доповнити управління земельними ресурсами принципом інформаційності, що дасть можливість своєчасно забезпечувати достовірною інформацією про земельні ресурси, зокрема їх стан, екологічні ризики та інше.

Запропоновано структурно-логічну модель системи формування кадастрової інформаційної бази даних на основі використання ГІС-технологій.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

ВИСНОВКИ

- В роботі було досліджено правове забезпечення використання та охорони земель;
- досліджено теоретичні підходи до раціонального використання та охорони земель;
- проаналізовано досвід політики відновлення земель країнами, що постраждали внаслідок військової діяльності;
- проаналізовано використання земель на території Сергіївської територіальної громади Полтавської області;
- проаналізовано характеристики території;
- виокремлено особливості використання та охорони земель громади;
- проведено кадастрову оцінку земель;
- сформовано напрями раціонального використання та охорони земель у післявоєнний період на території Сергіївської територіальної громади Полтавської області;
- обгрунтовано підходи до організації інвентаризації земель;
- сформовано напрями організації просторово-територіальної структури землеволодінь та землекористувань;
- сформовано підходи до організації баз даних просторово-територіальної інформації.

Проаналізовано законодавче регулювання використання та охорони земель. Стратегічною правовою базою є Конституція України. Земля є національним багатством і перебуває під особливою охороною держави. Одним з основних законодавчих актів України, які регламентують раціональне використання і охорону земель, є Земельний кодекс України.

Землі, які перебувають в оренді, розміщені на 7 агровиробничих групах ґрунтів. Домінуючими ґрунтами є чорноземи типові глибоко залишково слабосолонцюваті середньосуглинкові (агрогрупа 53д).

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Запропоновано напрями вдосконалення раціонального використання та охорони земель Перший – це прискорення інвентаризації земель населеного пункту. Другий – це топографування: розроблення актуальних топографічних планів населеного пункту масштабів 1:2000. Третій – це стратегія впорядкування угідь.

Сформовано просторово-територіальну структуру землеволодінь та землекористувань на прикладі земель на території СТОВ «Лободіно».

Запропоновано вдосконалення інформаційного забезпечення раціонального використання та охорони земель на основі використання ГІС технологій, що дасть можливість своєчасно забезпечувати достовірною інформацією про земельні ресурси, зокрема їх стан, екологічні ризики.

Запропонована структурно-логічна модель інформаційного забезпечення раціонального використання та охорони, яка повинна базуватися на використанні інноваційних ГІС-технологій. Такі технології дають можливість забезпечити високу якість інформації, а саме, системність, повноту, точність, конкретність, технологічність форми подачі інформації в ГІС, своєчасність та доступність.

Таким чином, наявність інформаційної бази даних про земельні ресурси дозволяє прогнозувати моделювання розвитку територій, охорони навколишнього середовища та ухвалення управлінських рішень щодо ефективного землекористування.

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768–III / у редакції від 01.07.2015, підстава 417–19. [Електронний ресурс] // [Офіційний сайт Верховної Ради України]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768–14/ed20011025>
2. Закон України від 19.06.2003 № 962–IV «Про охорону земель» // Офіційний сайт Верховної Ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/962–15>
3. Закон України від 19.06.2003 № 963–IV «Про державний контроль за охороною та використанням земель» // Офіційний сайт Верховної Ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/963–15>
4. Закон України від 25.06.1999 № 1264–XII «Про охорону навколишнього середовища» // Офіційний сайт Верховної Ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264–12>
5. Земельні ресурси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrmodno.com.ua/health/zemeleni-resursi-vikoristovuyute-dlya-dosyagnennya-shirokogo-k/main.html>
6. Правова охорона земель та ґрунтів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1848071655699/pravo/pravova_ohorona_zemel_g_runtiv
7. Правове регулювання охорони і раціонального використання земель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-7166-1.html>
8. Законодавство України у галузі охорони земель. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://geoknigi.com/book_view.php?id=1128
9. Вплив війни росії проти України на стан українських ґрунтів <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/zabrudnennia-zemel-vid-rosii-summary1.pdf>

					<i>КРМ</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

ДОДАТКИ

					КРМ	Лист
Змін.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

					<i>KPM</i>	<i>Лист</i>
<i>Змін.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

